

C-IED: rage of blijvertje?

Majoor N. van Bekkum*

Counter Improvised Explosive Devices (C-IED) is de verzameling van maatregelen en processen die het directe en indirecte effect van IED's, oftewel bomaanslagen, zo veel mogelijk probeert in te perken. C-IED heeft de afgelopen vijf jaar in vrijwel alle westerse landen en in organisaties als de NAVO en de EU een snelle ontwikkeling doorgemaakt. Terecht, gezien de slachtoffers die IED's in Irak en Afghanistan hebben gemaakt.

De maatregelen die voortkomen uit C-IED hebben de vrijwel jaarlijks verdubbeling van IED's in Afghanistan niet kunnen stoppen. Maar ze hebben wel de effectiviteit per IED extreem verlaagd, waardoor vele levens zijn gered. De soms gehoorde stelling dat C-IED meer aandacht krijgt dan het verdient, is eenvoudig te verklaren. Wat voorkómen is krijgt geen aandacht, maar dat wil nog niet zeggen dat er geen dreiging is en er dus geen maatregelen nodig zouden zijn.

In 2014 houdt de ISAF-missie op. Is C-IED dan voorbij? De multinationale militaire inzet gaat waarschijnlijk in een andere vorm verder en ook de IED zal niet verdwijnen. Over de hele wereld vinden er buiten Irak en Afghanistan per maand gemiddeld meer dan vijfhonderd IED-incidenten plaats. De IED is een goedkoop wapen tegen een moeilijk aan te grijpen 'vijand', en is dus een blijvertje. Daarnaast kan de IED een dreiging vormen op alle plekken waar de krijgsmacht wordt ingezet, dus ook in eigen land.

De stormachtige C-IED ontwikkelingen in Nederland zijn weinig mensen ontgaan. C-IED

vergt allereerst een goede coördinatie tussen de vele militaire functionaliteiten. Daarnaast moeten ook vakgebieden buiten de militaire wereld bij C-IED worden betrokken. Deze interdepartementale aanpak is geheel in lijn met de *comprehensive approach*.

De implementatie van C-IED in doctrine, opleidingen en organisatieveranderingen is essentieel gebleken. Er zijn echter ook negatieve kanten: bestaande zaken moeten worden omgebogen, wat de nodige weerstand oplevert. Dit is overigens niet uniek voor Nederland. Afgelopen zomer nog schreef de *Supreme Allied Commander Transformation* aan alle hoogste militairen van de NAVO dat de snelheid van verandering in de vakgebieden operaties en inlichtingen te wensen over liet, en dat hij alle hulp kon gebruiken om dit te verbeteren.

Nadat duidelijk werd dat voor C-IED bij de NAVO en in diverse landen de geldkraan openstond, hebben veel organisaties C-IED op de agenda gezet. Ze proberen onder die noemer veranderingen of verbeteringen gefinancierd te krijgen. Het is dus niet zo eenvoudig om aan te geven of het geld wel op de juiste plek terecht komt. Tevens zijn de ontwikkelingen van C-IED vaak gepaard gegaan met creatieve constructies, om zaken zo snel mogelijk voor elkaar te krijgen.

De vraag is dan in welke vorm en grootte C-IED moet worden geborgd. Het is duidelijk dat het definitief inbedden van dit concept in ons veiligheidsdenken onverminderd om een brede *joint* en *interagency* aanpak vraagt. Vakgebieden als Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD), *military search*, inlichtingen, operaties en materieelbehoeften zullen met de IED en het

* De auteur was C-IED stafofficier van juni tot december 2008 in de TFU en is werkzaam op het C-IED Centre of Excellence van de NAVO.

IED-netwerk rekening moeten houden en dit moeten inbedden in hun aanpak en doctrine.

Gelukkig doen we C-IED in Nederland vrij goed. Dit ondanks het feit dat er nog geen volledige borging is en ook C-IED getroffen wordt door de golf van bezuinigingen. De geldkraan staat door de bezuinigingen weliswaar minder ver open, maar is nog niet dicht. C-IED is genoemd als een gebied voor intensivering in de beleidsbrief van de minister.

We zijn in dit vakgebied internationaal gezien een voorloper, althans voorlopig. De grote landen die op ons achterliepen, zoals Frankrijk en Duitsland, zijn hard bezig om ons in te halen. En de aandacht voor het onderwerp is, sinds ons vertrek uit Uruzgan, ernstig verminderd.

Ook bij de NAVO is het de vraag hoe C-IED er uitziet na volledige implementatie. Waar hoort het thuis? Hoe moet het zich verder ontwikkelen? Wat zijn de relaties met inlichtingen, operaties, *Force Protection*, COIN, chemische, biologische, radiologische en nucleaire (CBRN) verdediging, EOD en Genie? Wat is maritieme C-IED? Er zijn dus talloze vragen. De meest gestelde vraag is of C-IED niet moet doorontwikkelen naar het *counteren* van netwerken die een bedreiging vormen voor onze eenheden ('*Counter Threat Networks*'). Dit zijn allemaal terechte vragen. Toch moeten we niet vergeten de zaken die we nu nodig hebben en de geleerde lessen te implementeren, ondanks dat er geen recente Nederlandse slachtoffers van IED's zijn.

Een veel besproken thema in onder meer dit blad is de voorbereiding op de volgende oorlog. We doen, terecht, goede pogingen deze te

voorspellen en ons daarop te richten, maar zeker zijn we uiteraard nooit. Het belangrijkste recept voor de succesvolle uitvoering van missies is het vermogen waarmee een krijgsmacht zich weet aan te passen aan de omstandigheden. Mooi gezegd, ons 'adaptief vermogen'. Juist de afgelopen jaren is zowel nationaal als internationaal gebleken dat C-IED een goede katalysator was (en is) van dit adaptief vermogen.

Nederland is een voorloper op het gebied van C-IED. Althans, tot nu toe

C-IED heeft namelijk een coördinerende functie voor vrijwel alle stafsecties en vakgebieden. En het argument om aan C-IED 'te doen' is vanwege de slachtoffers ijzersterk. Daardoor heeft C-IED vele veranderingen kunnen ondersteunen en helpen versnellen en in een enkel geval zelf structurele veranderingen geïnitieerd. Van netwerkgerichte operaties en inlichtingen tot meer mogelijkheden om honden in te zetten en met de F-16 opsporing van IED's te doen vanuit de lucht. Daarnaast heeft het gebieden als exploitatie, biometrie en samenwerking met het justitiële apparaat blootgelegd. Zaken die bij komende missies niet meer zijn weg te denken. C-IED is, zoals gezegd, een blijvertje. Als ons adaptief vermogen een belangrijke sleutel tot succes is, moeten we een bruikbare katalysator als C-IED omarmen. ■